

Varsleren er samfunnets sikkerhetsventil.

Av: [Blogg - Parrhesia](#)

Februar 2026.

Ca. 3 minutters lesning.

Denne artikkelen handler litt om ytringsfrihets-ideens opprinnelse, og det kulturelle og logiske grunnlaget for vårt samfunn.

KI-generert bilde, der Thersites mottar Odyssevs represalie for å ha snakket fritt til Kong Agamemnon foran Trojas murer.

Tyranner i demokratiet:

I de siste ukene er vi presentert for Epstein-sakene. USA`s Justisdepartementet har «gitt beskjed». Fint at der finnes noen voksne her i verden. Norge er et stinkehull, er dessverre mitt og manges inntrykk.

Mye snusk og korrupsjon blir nok avdekket. Men, skjer dette på «toppnivå» i samfunnet, så skjer det selvfølgelig også alle steder. Urett på alle måter skjer i hele samfunnet. Korrupsjon, vennetjenester, trusler mot varslere, forventninger om lojalitet, og ikke minst jaget etter personlig vinning fremfor interesse for fellesskapet er utbredt.

Et eksempel: Den politiske ledelsen i Bergen Kommune viser direkte uvilje eller kanskje «bare» demokratisk udannelse, der selveste hovedverneombudet May Britt Kindem som budbringer skal «tas», i en mulig forvirring av *pleonexia* (se blogg 01.02.26) av hva demokratiske prinsipper egentlig er. Alt skal være synlig for makten der folket er glemt.

Kommunens slagord «Åpen, kompetent, pålitelig og samfunnsengasjert», er som en felle for naive med noe på hjertet.

Ytringsfriheten og toleranse for mennesker med andre meninger er det som samfunnsmessig ideelt sett skiller oss fra andre kulturer. Men, som Platon sa, så rommer vår kultur og vårt styresett alle styreformene, i kraft av menneskenes forskjellige natur. Begrunnelsen for dette er friheten, fordi friheten gir også opportunistene rom for sine dårlige individ og samfunnsødeleggende egenskaper.

På vegne av oss alle skal ytringsfriheten gjelde, ikke for å skrike etter privilegier, men for å gi beskjed når noe er galt, når lederne er idioter og ikke hører etter, og når noe kan bli bedre. Men, vi skal bøye oss for argumenter, kunnskap og fornuft.

For folk med dårlig demokratisk dannelse; Jo mer makt, jo mer ødeleggende for systemet, men for enkeltindivider ofte totalt ødeleggende. Religiøse ledere, byråkrater, politikere, og ledere av alle slag. De tier, ignorerer, truer, bruker sine nettverk, baktaler, lyver, og «glemmer».

Den første i vår kultur som i litteraturen talte fritt var Thersites, som på sarkastisk vis kritiserte kongens griskhet etter mennenes andel av krigsbytte, altså fellesskapets eiendom. Dette er i Homers *Iliaden* (som ingen lærer om). Odyssevs skriker til ham mens han slår.

Tekst fra *Iliaden*:

”Styr deg Thersites, du munnkåte narr med den klingende stemme. Prøv ikke mere å yppe til ordstrid med konger.” (...) Odyssevs slo ham på rygg og skuldre med staven. Ynkelig krympet han seg og felte en tåre. Hevet seg da under gullsmykket stav over ryggen en blodig stripe. Han satte seg ned og skalv i sin smerte. ”Neppe vil siden hans kjepphøye sinn få lyst til å krangle igjen med konger og føre så skammelig tale.”

I antikkens Athen var *Iliaden* en viktig dannelsebok (skrevet ca. 700 f.Kr.) på pensum, der de unge skulle lære å skrive og lese, og slik gå veien mot demokratisk dannelse. Den var Europas første bok sammen med *Odyseen*. I denne opplæringen var Thersites den første *parrhesiastes*, etter gr. *parrhesia*; å si sannheten «uten frykt». Han ble forbilledlig da han sa sannheten til makten, et prinsipp for demokratiet. Odyssevs -helten- var i denne sammenheng en bad-ass.

I demokratiet skulle det være mulig å si det man mente var rett, selv om man visste at det kunne innebære konsekvenser. Det var modige menn som talte sannheten, og hvis menn uten egeninteresse fortalte makten det man mente var rett, så fikk man aktelse for det. Så, særlig de vanskelige ytringene skulle være velkomne, selve den logiske begrunnelsen for å hindre enhver form for maktmisbruk og dumskap. Denne logikken var opprinnelsen til ytringsfriheten, men *parrhesia*/varslings-muligheten var en slags siste sikkerhetsventil.

I tillegg hadde de en mer generell ytringsfrihet -som vår; isegoria. Ytringsfriheten skulle gjelde der man var/befant seg. Et krav til ytringene var at de gav uttrykk for fornuftig tenkning, og det man mente var rett og riktig.

Platon -med en særegen evne til å ta ting på kornet- sa også at om alle tenker som en er det også et tyranni. Viktig! Det preger Norge, men endring er på vei.

Å ytre seg handler om å dele tanker og ideer, kunnskaper og sannheter i hensikt av å forbedre, om man er hederlig og demokratisk dannet.

Kunnskapen om bakgrunnen for ytringsfrihets-ideene er fraværende i samfunnet vårt. Det samme er hvordan demokrati, ytringsprinsipper og praksis, utvikling av vitenskaps- tenkning og fornuft, kommunikasjon og fellesskap og idespredning «møtes» i prinsippet om at folk SKAL høres. Det er selve retten til å snakke som virkeliggjør demokratiborgeren. Å bli nektet er tyrannisk. Mange erfarer det.

Platon har rett, når han også sier at den styreform som ligger nærmest tyranniet er demokratiet. Men, jeg elsker mitt land, friheten vi har, og at ungdommen ser fremtiden som muligheter. Men jeg hater de demokratisk ødeleggende kreftene og holdningene.

Det behøves en dugnad for å få vasket huset. Journalister, folk, ansatte og ledere, og «vanlige folk» alle steder, bruk sosiale medier, og vær saklig.

Bruk ytringsfriheten! Vær folkets tjenere! Vær klok og modig!

«Courage is freedom, and freedom happiness!»

Den athenske statslederen Perikles.

Bilde tatt av meg; Perikles i Athen.

Alle kommuner bør gå gjennom bunken av ubehandlede varsling-saker som er plassert i arkivene. Og, skolene bør lære seg hvordan et utviklings-samfunn kan forbedre demokrati, teknologi, viten og slik; demokratisk dannelse. [Søk - "Ytring, Forb" - Norli Bokhandel](#)

Demokratiet ligger i hjertet og hodet til hver enkelt av oss, eller ikke.

